

ERİK AĞACI ÖYKÜ

Edebiyat Kültür ve Sanat Dergisi

Mayıs-Haziran 2021 YIL: 2 SAYI:9

“- Bir keresinde bir balık hayatımı kurtarmıştı...

- Nasıl oldu bu?

- Onu yedim.”

Circle Of Iron filminden ...

Prof. Dr. Rıfat Latif Oğlu Hüseyinzade

Hüseyin Çavuş İstanbul Muhiti Şiirlerinde
Vatan Sevgisi ve Manevi Değerler (II)

Rıdvan **Yılmaz**

Hatice Eğilmez **Kaya**

Deniz **Saygın**

Hızır İrfan **Önder**

Davut **Güner**

Sabriye **Tüzüner**

Cemal **Karsavran**

Esat **Anık**

Harika **Ufuk**

Ayşe Melek **Aygüneş**

Terane **Musayeva**

Fatma **Türkdoğan**

Arzu **Aytur**

Gülay **Gürel**

Bade **Talaz**

Metin **Alınacı**

ERİK AĞACI

2 Aylık Sanat-Edebiyat
E-Dergisi

Yıl: 2 Sayı: 8

Mart-Nisan Sayısı 2021

SAHİBİ VE GENEL
YAYIN YÖNETMENİ

Serpil Tuncer

YAYIN KURULU

Serpil Tuncer

Fatma Türkdoğan

Hatice Eğilmez

GRAFİK TASARIM

Cem Toprak

WEB TASARIM

Ömer Can Talu

İLETİŞİM

meltemfas@hotmail.com

Yazıların hukuki
sorumluluğu yazana
aittir. Dergideki yazılar
yayınlansın veya
yayınlanmasın veril-
mez. Dergideki yazılar
kaynak gösterilerek
alıntı yapılabilir.

ISSN 2458-9063

İÇİNDEKİLER

KADROLU GÜVERCİNLER	3
Rıdvan Yılmaz	
NISAN AREFESİ	4
Hatice Eğilmez Kaya	
SÖZCÜKLER	5
Deniz Saygın	
VAZGEÇ	6
Hızır İrfan Önder	
BİR SABAH	7
Davut Güner	
HENGÂME	8
Sabriye Tüzüner	
NİMETİ KİBELE'DEN	9
Cemal Karsavran	
BELLİ OLSUN	10
Esat Anık	
AFRODİT HEKTOR VE SEPYA ÇİÇEKLERİ	11
Harika Ufuk	
ANLIK	12
Ayşe Melek Aygüneş	
ASKER HATIRASI	14
Terane Musayeva	
MEŞELER GÖREVİNCE	15
Fatma Türkdoğan	
UÇURTMA GÜLÜŞLÜ ADAM	21
Arzu Aytur	
BÜYÜMEYEN KÜÇÜK BİR KADIN	22
Gülay Güler	
KIRIK BESTELER	25
Bade Talaz	
EMPATİ	27
Metin Alınacı	
HÜSEYİN CAVİD	32
Prof. Dr. Rufat Latif oğlu HÜSEYİNZADE	

Rıdvan Yılmaz

Kadrolu Güvercinler

can buna mı yazdı
kendini rezil eden şiiri
çocuk okusa içinden gülerek çıkardı
harflerden salata olmaz diye biliyordum

sözleri eğerek nam sahibi
kuşları eğerek gök sahibi mi olacak
tek boyutlu düzlükte ot parçası
örümcek ağına zorla tutunuyor

kapital marketin küstah sözcüsü
iki adımlık yol dizmiş sakızlara
aynı sesleri çiğnemek için:
kadın, aşk, gözler, hasret mavi
başka ne var görelim tartılsın ruhun.

sütü bulandırır yürüttüğün sözler
dilin bir başka, kekeme kalem
kimseyi inandıramaz boş bir sayfaya
yazdığın tabelada Türkçe 'ye değmiyor tarifler

kaç ayarı bozdun can
kilitsiz bir kapıyı açmak için

Hatice Eğilmez Kaya

Nisan Arefesi

Yangın yeri bu dünya dumanı tüten
saray
Hani dağ başındaki azade çınar
Hani su kenarına inen gazel
Bir kervan ki göçtü gitti çölümüzden
habersiz
Gri tepeler şimdi ağıtlarımıza mahpus

Gözleri yaşmaklı avuç içleri mühürsüz
Usul yürür ufacık durur dal ucunda arı
kuşları
Cismi yok kadınlar geçer anılarımdan
Sessiz sakın ağlamaklı

El ayak çekilmiş meclislerin birinden
Çakırkeyif hüznümüz dolanır bahçe-
lerde bizle bir
Tılsımını yitirmiş artık tebessümler
dudakta
Ve kızıl goncadan selam yok
Solun günlerin lacivert sabahlarına

Nisan arefesinde aceleci
Akan suyun adımları bir dinle
Deniz midir yoksa umman mı sahile
değın dalgalar
Aşınasıydık oysa ilk meclisten onların

Bir söz vardı aramızda inan
Öyküsü yarım kalmış her hecesi
sırılsıklam
Penceremizi açsak evimize yağmur
dolsa
Usanmam hiç dinlemekten hep o şarkı

Deniz Saygın

Sözcükler

Sözcükler diyorum
Bulana mıdır hükmü, duyana mı?
Dinleyiver tut ki düşerken bir yaprağı
Ya alkış sesine benzer ya da omuzu
tüfekli bir askerin çığlığı
Baba ocağından kopup gelmiş bir
Anadolu yazgısı
Birazı da kadife sesli nilüfer
Suyun üzerindedir ama
Sesinden bihaber

Sözcükler diyorum
Ne çok anlam ifade eder
Lüzumdan öte
Cebe girmiş de saklanır
Memnun mudur kaderinden?

Hızır İrfan Önder

Vazgeç

Sensiz yaşayamam dedim, gittin
Deli-divane oldum,
Küstüm zamana!

Her ayrılık bir yıkımdır
Biliyorum
Yüreğim yangın yeri!

Hızlı yaşamak bana göre değil
Gölüm bir iç deniz
Macerası yok ömrümün!

Mutlu olmaya yeltensem
Kepenک kapatır kalbim
Kar yağar düşlerime!

Çektiğim acıların
Hesabını tutuyorum
Daha çok yanıyor canım!

Ne olur gel artık
Vazgeç, beni kahretmekten!
Hesapsız-kitapsız yaşayalım...

Davut Güner

Bir Sabah

Bir sabah
Adamın kuklası konuş-
maya başladı
Adam buna çok
şaşırdı
Kapıları ve pencere-
leri açtı
Güneş yükselirken
Adam bir heykel gibi
donda kaldı

Adamın kuklası
Matematik bilmiyordu
Çünkü matematik
eninde sonunda
Birkaç sayıydı
Eski bir mezarlığa
sürüklenen ölümler
Mezar taşları, upuzun
bir sokak
Adamı yanılttı
Bostan korkulukları,
Ayçiçekleri
Kavaklar
Kuklayı derinden
sarstı,
Kukla ağır bir uykuya
daldı

Nehrin suları
kararırken,
Adam kuklasını nehre
bıraktı

Horozlar kuklaya
sadece şöyle bir baktı
Yağmurla rüzgârlarla
savrulan sanki bir
anlık bir hatıraydı.

Sabriye Tüzüner

Hengâme

İkindi üzeri çalan bir kapı
Çalınan umutlar, karla karışık
Yüzlerde tebessüm, gönüller
somurtkan
İki değil beş yüz katlı insanlar

Hırs mı, kin mi, haset mi?
Ne çok kötü haslet var
Sevgi kurtaracakken her şeyi
Anlayamadım nedenini

Yanımda konuşuyor eş dost
Barıştırılmaya çalışılıyor arkadan
Sonra gidiliyor yanına
Neşeden, kahkahadan geçilmiyor

Beş değil, on yüzlü insanlar
İpe dizilmiş dağılıyor boncuklar
Bildiğim gerçekler, yalan
Yalanlar, gerçek oluyor

İç dış bir değil, bin olmuş
Sohbet zehirken bal olmuş
Bal gibi gözükürken zehir olmuş
Karışmış her şey hengâme olmuş

Cemal Karsavran

Nimeti Kibele'den

Elifçe iltifatlarda bulunursun
Liflerim çözülür yürek bağım
İnce bellerinden tatlı dilinden
Fikrim sende kalır yüreğim sende

Nazlı bir yelkenliydi denize açılan
Ahu derya olup taşarken sular
Etekler tutuşur zil çalar dilleri
İslaktı düşleri dün ki gecedен

Eğiliyor salkım söğütler
Rüyalarda gizli kalmış düşler
Günü muştuluyor mutluluklar
Nedensiz sorgular içinde

Sonbaharım sana hazan
demesinler
Lüle lüle saçların essin ver
rüzgâra
İçinden şehirler geçerken
yüreğinin
Filz lensin açelyalar yeniden

Asma dallarında yeşersin her
bahar
Zerdali çiçekleri kadar renkli
Doyulmaz her tadın lezzetine
İskalayınca hayatın her anını

Enginlere düşüyor gözlerin
Ruhum şiirin derinliklerinde
yüzerken
Güverteye çıkmış bedenim salınır

Eladır gözlerin kahveye çalar

Ninniler söyler kulağıma
Türküler mırıldanır sesli sesli
Anamın eskimeyen masallarından
Zemheride sıcak kucağı

Eros 'un uçsuz bahçelerinden
Dolu dolu verir yudum yudum
şarap
Ümmeti Venüs soyundan
Nimeti Kibele'den

Esat Anık

Belli Olsun

Hele kaldır ayrılığı
Özde ne var belli olsun.
Üfle gitsin küllerini
Közde ne var belli olsun.

Bizde sevda, bizde aşk var;
Bizde yürek, bizde meşk var.
Gönül denen bir de köşk var,
Sizde ne var belli olsun.
Aydınlattık geceleri,
Nadan çıktı niceleri.
Kaldıralım peçeleri

Yüzde ne var belli olsun.

Temkinli ol yapma gafı,
Tefe korlar bizde safı.
Bile bile söyle lafı,
Sözde ne var belli olsun.

Esadî' yim sayan gelsin,
Avazımı duyan gelsin.
Adımları uyan gelsin
Bizde ne var belli olsun.

Harika Ufuk

Afrodit Hektor ve Sepya Çiçekleri

Huzurlu, mutlu, kaygısız günleri anlatır bilgiler
Eskiden dünyada sadece barış hâkimdi, derler.
Kavgalar, savaşlar çıkar,
İnsanoğlunun arttıkça hırsı...
Dünya emekçilerinin tanrısı
Barış aşığı Demirci Topal Hefaystos,
O güne değin hiç yapmaz ama savaş silahları
Kıramayıp Tanrıça Tetis'i
Üstünü barışçıl resimlerle süslediği,
Aşkı benzersiz aşkla nakşettiği,
Kalkanları dövmeye başlar işliğinde!
Tolstoy'un "Harp ve Sulh" eserine öykünürcesine
Tezatlari işler asırlar öncesinden...

Asil ancak halkıyla bütünleşen halktan bir prenstir Hektor.
Barış çeşmesinden bir yudum su içemeden
Veda eder hayata!
Anası Hekabe acıyla haykırır,
Yerler gökler inler,
İda dağları titrer Hekabe'nin acı yüklü feryadıyla...

Apollon ile Afrodit pek öfkelenirler,
Afrodit merhem sürer

Hektor'un kanlı yaralarına...
Gölgeler Hektor'un hüznünü bakışlarını
Afrodit'in gür ve uzun kirpikleri...

Paris de kıskanır Apollon'u,
Kızıl saçlı, dolgun dudaklı, güzel-ler güzeli Afrodit,
Belki de en çok sevilen ve en çok kıskanılandır.
Altın kalpli tanrıça kurtaramaz mert adamı...
Sepya çiçekleri gibi siyah-beyazdır bütün anılar artık
Mevsimlerden birine zamanın sayrılığı bulaşınca
Çentik atılır tarihe...

Ah Troyalılar ah nasıl kıydınız ona?
İşte o günden beri ilkbahar çiçekleri sepyadır,
Kırmızıya küsmüştür Kaz dağları!

Ayşe Melek Aygüneş

Anlık

Bir süredir geçmişini düşünerek kendime zarar verirken, geleceğimi nasıl inşa etmem gerektiğine kafa yorup huzurumu nasıl kaçırdığımı şahit oldum. Damağımda berbat bir tat bırakıyor. İki zıt kavramı hayatınızda aynı anda tutmanın ne kadar zor ve itici olduğunu bilirsiniz. Mesela, bir insan aynı anda hem iyi hem kötü olamaz. Bu evrene aykırıdır. Ya da hem minyon insanlar gibi kısa olmak isterken hem bir manken gibi uzun olmayı dileyemez. Bu ise saçmadır. Ve ben uzun bir zamandır aynısını yapıyorum. Saçma demeden, aykırılığı düşünmeden; sadece yapıyorum.

Eğer eski yaşamınızda çok da iyi şeyler yaşamadıysanız geçmişinizi düşünmenin

yüzünüzdeki hüzne ve kalbinizdeki burukluğa sebep olduğunu hissedersiniz. Her ne kadar 'geçmiş' olsa da acısının her saniyesini korur. Bu geçmişini yaşadığını, sadece yaşanmış ve hâlâ çok acıtıyorsa, bir daha acının bu kadar büyüğünü yaşamayacağını anlamına gelir. O acıyı yaşadığınız için kendinizi suçladığınız yemin edebilirim. Kalp kırıklığınızın suçlusunun kendiniz olduğunu düşünüyorsunuz. Şu anda da bunu düşünüyorsunuz ve yarın da bunu düşüneceksiniz. Ama asla asıl suçlamanız gereken kişi aklınıza gelmeyecek. Halbuki kalbinizi ne kadar kırdı ne kadar hüsrana uğrattı sizi. Şu an o korkutucu geçmişinizi düşünmenin tek nedeni, O. Tek bir hayal kırıklığı, binlerce kalbe batış,

litrelerce kan.

Bakıyorum da insanlar ne kadar kaygılı. Ne kadar çok düşünüyor geleceğini. Tabii diyebilirsiniz, "Düşünüyoruz çünkü düşünmemiz gerekiyor." diye. Buna bir isyanım yok ki. Sadece size kazanamayacağınızı düşünüldüğünüz okulun, geçemeyeceğinizi hissettiğiniz mülakatın veya sahaya çıktığınızda rakibin kazandığını düşlediğiniz sahnelerin sıkıştığı kalbinize bunu yapmaya değmez. Çünkü umduğunuz, düşündüğünüz, hissettiğiniz hiçbir şey daha olmadı, olayların gidişatını değiştirmek için henüz zamanınız var. Siz hayata geçirene kadar hiçbir şey gerçekleşmedi. Bir şeyler var olmak için hâlâ sizi bekliyor. Siz yapana kadar

duruyorlar ve ne yaparsanız ona göre şekillenecekler. Emin olun, kalbinizin sesi Fizan'dan duyulurken bir işi istediğiniz gibi yönetmek hiç de kolay olmayacaktır.

duymayacaksınız. Size deli diyecekler ama tam şu saniye yukarı bakıp kahkaha atın, bu kahkaha bir daha asla atılmayacak. Evet, evet böyle.

Şimdi derin bir nefes al ve etrafına bak. Şu an buradasın. Geçmişinin üstünde toz var ve gelecek her şey için çok uzak. Sen şu an tam buradasın. Ne geçmişte kaldın ne de yaşanacaklar henüz gerçek oldu. Olmadı çünkü sen şu an tam bu zamanda yaşıyorsun. Bir takım şey yaşandı ve bir kısmı da yaşanmayı bekliyor ama sen şimdi yaşıyorsun. İçinde bir yerlerde yaşamayı sevdiğini biliyorum fakat sevdiğin yaşam şu an olmalı.

Yapmanız gereken tek şey, geçmişin üstündeki tozu silmemek ve geleceği düşünüp kıymetli vaktinizi öldürmemek.

Unutmayın, şimdi yaşıyorsunuz ve bu anı bir daha asla yaşayamayacaksınız. Şimdi, sonuna kadar yaşayın bu vakti. Bol bol soluyun bu dakinanın havasını, onu bir daha hissetmeyeceksiniz. Saatin sesine kulak verin, şu saniyelerin sesini bir daha

Terane Musayeva

(Çev: Fatma Türkdoğan)

Asker Hatırası

Yedi sekiz asker birlikte oturup yemek yiyor-duk. Yere sermek için gazete kâğıdı olma-dığından konserve kutularını, bayatla-mış ekmek parçalarını, sigara izmaritlerini, taze otların üzerine koyup yeşilliğin arasındaki bazı taç yaprakları, tam olarak büyüyen sarıçiçekleri ezme-meye çalışarak açtığı-mız örtünün kenarında eğlendik. Gece sabaha kadar dövüşmüştük. Neyse ki hiç birimi-zin burnu bile kana-mamıştı. Adi bir çizik bile olmayan yüzü-müzde yüz yüze oturan arkadaşımızın yüzün-den geriye ne kaldığını görebiliyorduk.

İki adım ötede bomba-lar patlayınca çiçek-ler başımızın birkaç santimetre üzerinden şimşek gibi uçmuştu. Sadece yüzümüzde değil, ruhumuzda da iz bırakmıştı. Karşımda oturan Fikret'in saçında

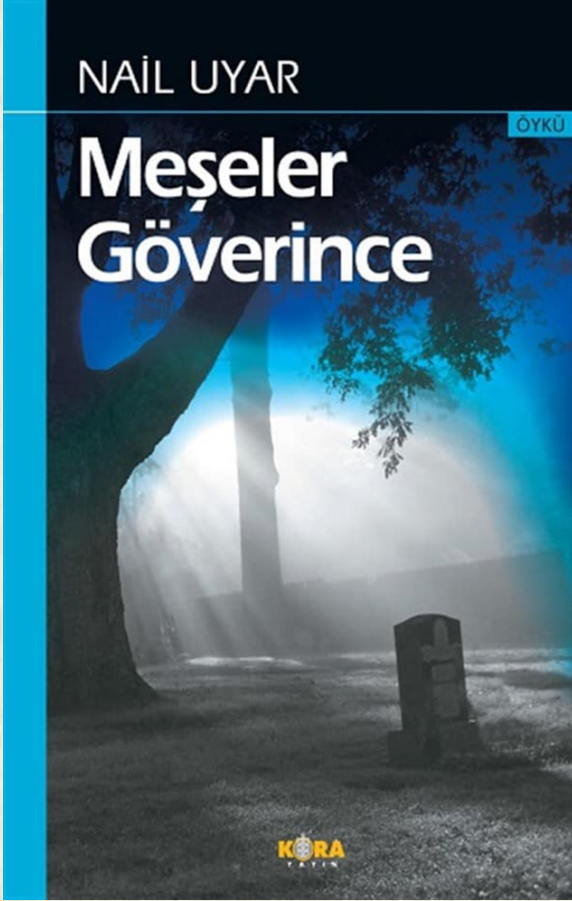
iblisler oynuyor gibiydi. Uzun, kıvırcık saçları daha kıvırcıktı. Başının üzerinde duman, sis ve toz dolu bir yuva vardı sanki. Ağaçların yaprakları arasın-dan güneşin parla-dığı yer -alındaki buk-leler- pırıl pırıl parlı-yordu. Alnı terle kap-lıydı. Ben onu çok sever, saçını ve şaka-sını sık sık karıştırdım. Yirmi yaşında yakışıklı bir gençti. Üniversiteyi yarım bırakmış ve kendi isteğiyle öne çıkmıştı. O, ailesinin tek çocu-ğuydu. Dedesinin yüzünü görmese de doğduğu topraklar için savaşmaya gelen bu genç adam, gelecek için harika hayaller kurardı. Genç yaşına rağmen ödülü yeter-liydi. Cebinde kitap-ları vardı ve zamanı bulur bulmaz bir köşeye çekilirdi. Sert parmak-larıyla kurumuş çiçek-leri hafifçe tutar, gözle-riyle okşayıp dudakla-rına doğru yaklaştırırdı.

Ardından kitabını okumaya başlardı.

Çok acıkmıştım. Ekmeği konserve kutusuna dal-dırdım ve neredeyse çiğnemedem yuttum. Birden, boğazımda kalmış kuru ekmek öksürmemen neden oldu. Öksürerek yakın-daki büyük kayaya doğru yürüdüm. Yosunla kaplı büyük, siyah bu taştan su sızı-yordu. Buraya gelirken onu görmüş, elle-rimizle su içmiştik. Oturduğumuz yerden otuz kırk adımlık mesa-fede olan kaynağa ulaştım, ağzımı dayayıp birkaç yudum su içmiş-tim ki korkunç bir ses duydum. Gökler yere çökmüş gibi bir ses! Gayriihtiyari arkama döndüğümde konserve kutularını, kuru ekmek-leri ve parçalanmış el ve kolların havada uçuştüğünü gördüm. Fikret'in kıvırcık saçlı başı ayağımın dibine düşmüştü...

Fatma Türkdoğan

Meşeler Göverince

Yazma eylemi; çok okumak, okuduğunu anlayıp yorumlamak, içselleştirmek, hayal kurmak, her okuduğunda kelime dağarcığına birkaç sözcük eklemek velhasıl kelam dolup taşmakla gerçekleşir. Elbette ki Allah vergisi yetenek de olmazsa olmazdır.

Okumak, ciddiyet isteyen bir iştir. Kararlı, sabırlı, özverili, dikkatli olmayı gerektirir. Arayıştan yola çıkılarak hikmeti, hakikati, kimliği, karakteri, sevgiyi, doğruyu, güzeli, kaliteyi, iyiyi bulma çabasıdır bu. Okuyan insanın yüreğinde ayrı bir hâle oluşur. Düşünceleri olgunlaşır, stresi azalır, zihni açılır, hayatı sevmeyi öğrenir ve çevresine güzel gözlerle bakmaya başlar.

Çok derinlerde hapsolmuş yılların bilgeliğini, asla tüketilemeyecek sonsuz yaratıcı fikirlerin kaynağını hıfzettiğimiz yüreğimizde biriktirdiğimiz düşünceyi, bilgiyi, duyguyu ortaya çıkarmanın en etkin yolu yazmaktan geçer. Zira başkalarıyla aramızdaki en kuvvetli köprü, kaleme aldığımız metinlerdir. Yazarla okur arasında görünmez bir bağ oluşur. Anlam yüklediğimiz satırlar okurun gözünde farklı farklı manalara kapı aralar fakat biz ne anlatırsak anlatalım okur o metinden ne çıkarımda bulunmak istiyorsa onu alacaktır.

Hikâye ve romanlar tekniğine göre yazılmalıdır, aksi olursa okurun zevk almayacağı metinler ortaya çıkar ki elinden her bıraktığı kitap yazarı için bir kayıptır.

Şiir, kelimelerin darası alınıp geride sadece duyguların şelale gibi

aktığı metinlerdir. Şiire en yakın damar olarak görülen hikâyelerde de sözün sıkılıp damıtılması, az cümleyle çok anlam ifade eden metinler olması elzemdir. Kısa ve vurucu cümleler, deyim yerindeyse altın vuruş okur üzerinde olumlu tesirler yapar.

Okumak ve yazmakla ilgili genel bir girizgâhtan sonra gelelim Nail Uyar'ın, Kora Yayınları etiketiyle 1.Baskısı Nisan 2020'de yapılmış "Meşeler Göverince" adlı öykü kitabıyla ilgili yazdığım inceleme yazısına.

Meşe ağacı; yaz kış yapraklarını dökmeyen, kerestesi dayanıklı orman ağaçlarının ortak adıdır. Yurdumuzun her yerinde yetişir, bilmeyen yoktur. "Gövmek" kelimesinin sözlük anlamıysa yeşermek, morarmaktır. Meşe ağacının meyvesi olan palamudlar baharla birlikte renk değiştirmeye başlarlar. Kitabın adından anlaşıldığı üzere Anadolu insanının sıcaklığını taşıyan hikâyeler okuyacağımız demektir bu.

Kitapta eril bakış

açısıyla kaleme alınmış on beş hikâye yer alıyor. İlk üç öyküde Osmanlı İmparatorluğu'nun 542 yıl hâkimiyet sağladığı, şimdilerde ise Makedonya Cumhuriyeti olarak anılan topraklardan gelip ülkemizi mesken tutan Makedonyalı göçmenlere atıf var.

"Tongaya Düşmek" adlı ilk öykünün mekânı, baba yadigârı olan bir matbaa. Gazete de basıyor. Genç bir yazar olan Necati, arkadaşı vasıtasıyla üç erkek kardeşin işlettiği matbaaya gelerek hikâyelerini gazetede yayımlatmak istiyor. Yayımlanıyor da. Gazetede öyküyü okuyan muhafazakâr abonelerden biri matbaaya gelip en büyükleri olan Semih'e sitemde bulunuyor.

"Semih Bey, kim bu Necati? Anlaşılan zeki, uyanık biri. Seni aşk hikâyesiyle son anda tongaya düşürmüş. Hikâyenin sonunda öykü kahramanını, sevgiliyle trene bindirip kaçırırken, treni Kurtuluş Mahallesi'nden geçirmiş; geçirecek başka yer yok sanki. Sonunda

yine propaganda-sını yapmış. Ben bu ve bunun gibilerini çok iyi bilirim; şeytana pabucunu ters giydirirler." (s.12)

İkinci öykünün adı "Mücbir Sebep." Mekân yine aynı matbaa. Babaanneleri vefat edince matbaaya sadece kardeşlerden biri gidiyor. Miting için broşür bastırmak isteyen müşterilerinin işini kısa zamanda hallediyor genç ama başına iş açılıyor. Başlarına gelen bu müşkülü çözmek de daha önce gazetelelerinde hikâyeleri yayınlanan başka bir genç yazara düşüyor.

"İnşallah. Beni bu dertten kurtar, bu iyiliğin altında kalmam."

"Lafı mı olur? Canın sağ olsun. Babaannenin 'Ölüm Raporu' veya 'Cenaze Gömme İzin Kâğıdı' var mı?" (s.19)

Üçüncü öykü "İlk Buluşma" adını taşıyor. Öykü, 12 Eylül darbesinin getirdiği baskı dönemini kapsıyor. Öykü kahramanı İzzet, çocukluk arkadaşı Safiye'nin vasıtasıyla çok beğendiği

Makedonya göçmeni Ayfer'le tanışıp evlenmek istiyor. Nişanlarının yapıldığı gece istenmeyen bir olayla mutlulukları gölgeleniyor.

"O gece, İzzet'in arkadaşları -saz takımlarıyla- kız evine çıkageldiler. Nerden bilsindi arkadaşlarının kendilerine sürpriz yapacaklarını? Beklenmeyen bu sürpriz onları çok mutlu etmişti. Ta ki bir manga asker o gece kız evine baskın yapana dek. Askerler baskın yapınca, orada bulunanlar neye uğradıklarını şaşırıldılar." (s.28)

Dördüncü öykünün adı "Karanlıkları Bıçaklayan Adam." Nöroloji kliniğinde sırasını bekleyen yaşlı adam; devrimci, eğitimci, yıllarca idarecilik yapmış, Cumhuriyet Gazetesinin düzenlemiş olduğu "Yunus Nadi" yarışmasında ödül almış, 12 Eylül'ün getirdiği baskıcı ortamda düşüncelerinden ötürü zorla emekli edilmiş idealist bir öğretmen. Geçmişle günümüzü kıyaslayıp içinde bulunduğu düzene ve insanların birbirine saygılı

olmamasına isyan ediyor. Yüksek sesle eleştiriyor.

"Bunlar kendilerini ne sanıyorlar? Yaptıkları işten başka ne biliyorlar? Kaldı ki çoğu işini doğru dürüst yapmıyor. Yaşamları boyunca kaç kitap, kaç dergi, günlük kaç gazete okudular acaba? Zaten okusalardı böyle olmaz, böyle davranmazlardı. Aydınım diye geçinen bunların topunu cebimden çıkarmasam ben de bir şey bilmiyorum."(s.32)

Beşinci öykü ise "Kırk Yıl Sonra" adını taşıyor. Belleğinde yer etmiş çocukluk yıllarını ve yaşadığı yerleri sıklıkla hatırlayıp arkadaşına anlatan öykü kahramanı, o ilçeye gitmek üzere yola çıkıyorlar. Hatıralarında yaşattığı mekânların bunca yıl içerisinde başka binalara dönüştürüldüğünü görünce hayal kırıklığına uğruyor. Çocukluk aşkı Esma'nın evini arayıp bulup misafiri oluyorlar. Başına gelenler karşısında suspus oluyor.

"Bazen isyan ediyorum:

Allah'ım, diyorum. Bunca dertleri bana niye yükledin? Ben senin kulun değil miyim? Oğlumla beni yapayalnız bıraktın. Sonra pişman olup tövbe ediyorum. Umut'u evlendirmeden ölürsem onun hali nice olur? Ona kim bakar? Çoğu zaman bunları düşünüyorum. Şu an Allah'tan en büyük büyük isteğim, hayırlısıyla onu evlendirmek."(s.51)

Altıncı öykü, "Son Umut." On altı yıldır çocuk hasretiyle yanıp tutuşan ve asla ümidini kaybetmeyen bir kadın, diş ağrısı nedeniyle gittiği hastanede şüpheleri yüzünden gebelik testi yaptırıyor ve hamile olduğunu öğreniyor. Heyecanına karışan şaşkınlığı yüzüne yansıyınca hemşirenin verdiği tepki dikkat çekici.

"Yatarken düşünecektiniz. Bu yaşa gelmişsiniz, nasıl korunacağınızı ben mi öğreteceğim? Ayol kaçınıcı yüzyılda yaşıyoruz. Bugün, köyde yaşayanlar bile bunu öğrendiler. Sakın bana 'Ben ne yapayım,

Allah verdi.' deme." (s.60)

Şimdi gelelim kitaba adını veren, "Meşeler Göverince" adlı öyküye. Babasının ve kız kardeşinin ilgilenmemesi sonucu erkek kardeşiyle birlikte annesinin mezarını yaptıran öykü kahramanı mezar taşına annesinin kızlık soyadını yazdırır. Mezarlığa ziyarete gittiğinde mezarın bakımsız ve bazı yerlerinin yıkılmış olduğunu görünce üzülür. Daha sonra analığını ve eşini kaybeder. Babasına gidip eşinin mezarını yaptırırken anne ve analığının mezarlarını da birlikte yaptırmayı teklif eder. Babasının yaptıkları davranış yüzünden kızgın olduğunu verdiği cevaplardan anlar. Zaman içinde babasının analığının mezarını yaptırdığını, annesine ait mezarın da olduğu gibi durduğunu görünce içlenir.

"Mezarı başında oturdum, ne kadar zaman geçtiğini bilmeden öylece durdum. Sonra kendime gelince 'Anne' dedim. Sanki beni duyuyormuş gibi.

'Sen hiç üzülme, yarından tezi yok mezarını yaptıracağım. Hem de öyle bir mezar yaptıracağım ki..."

(s.67)

Yedinci öykünün adı, "Gece Baskını." 12 Eylül'ün baskıcı ortamında eşiyile birlikte öğretmenlik yapan tek çocuklu ve kendi hâlinde yaşayan bir çiftin başına gelenler hikâye edilmiş. Evin hanımı olan Hüsniye Öğretmen'in evinde kesici, delici, ateşli silah ve yasak yayınlar bulundurduğu polise ihbar edilir. Gece baskını düzenleyen polisler; Hüsniye Öğretmen'i, evde buldukları birbiriyle alakasız eşyaları, okudukları kitapları alarak emniyet müdürlüğüne götürürler. Gözaltına alınıp işkenceye maruz kalır. Delil yetersizliğinden bir hafta sonra saliverilir.

"Polisler evin içindeki eşyayı hallaç pamuğu gibi attılar; bazılarına el koydular. El koydukları: İspirtolu siyah renk teksir makinası, açık gri renk daktilo, yandan kollu mekanik hesap

makinesi, birkaç mavi karbon kâğıdı, yeşil renkli hokka, üç adet farklı boylarda divit, beş adet çeşitli kalınlıkta divit uçlar, büyük boy tornavida, büyük boy ekmek bıçağı, bir metre boyunda, sedef saplı, dededen kalma, duvarda asılı antika kılıç..." (s.78)

"İspiyoncu Hoca", "Tabip Yüzbaşının Tutumu" ve "Hasan Çavuş'un İsyanı" adlı öykülerde zaman yine 12 Eylül'ün baskıcı ortamı. Askerliğini er olarak yapan öykü kahramanlarının başlarından geçen olaylar kurgulanmış.

Diğer bir öykümüz "Ne İstedin Bizden?" adını taşıyor. Ailesine ait bir evin üst katında oturan Nihat ve karısı Zehra, yemekli misafirlerinin olduğu bir öğlen üstü evde gayriihityari oluşan bir gürültüden dolayı babaları tarafından azarlanıp evi boşaltmaları istenir. Gururlarına dokunan bu durum alelacele kiralık ev arayıp taşınmalarına ve birbirlerine sıkıca kenetlenmelerine neden olur.

"Vay be! Bunları da görüp yaşayacakmışım. Öleceğim aklıma gelirdi de evden kovulacağım gelmezdi. Bırak gelmeyi, aklımın ucundan geçmezdi. Geçmesine geçmezdi demek ki geçirmem gerekiyormuş. Hayat bunu da öğretti bana." (s.99)

"Ekrem Bey'le Muharrem Abi" adlı öyküde, darbeden sonra sendikası kapanıp hapse atılan bir şube başkanının oğlunu işe yerleştiren öykü kahramanımız epey sonra bir ev almaya kalkıyor. Tapu işlemleri yapılırken sorunlar çıkıyor. Olayı çözmek; eski sendika şube başkanı, şimdiyse iktidardaki koalisyon ortağı bir partinin il yönetim kurulu üyesi olan Muharrem Abi'ye düşüyor.

"Cancağızım madem böyle bir işin var, ne diye beni arayıp bulmuyorsun? Benim bu işlerle uğraştığımı bilmiyor musun?" (s.118)

"Köstek Olma" adlı öyküde ise okumak isteyen oğlunun kısa yoldan meslek sahibi olmasını isteyen baba motifi işleniyor.

"Gir bir sanata, kısa yoldan elin ekmek tutsun. Ondan sonra da evlendiririz. Erkenden hem nefsinin körletir hem de çoluk çocuk sahibi olursun. Atalarımız boşuna dememiş. 'Erken çıkan yol alır, erken evlenen döl.' Sen beni dinle, başkalarının lafına kulak asma. Sana akıl verenlerin çok bildiklerinden başları ağrıyor." (s.121)

Son öykümüz, "Duyunca Donakaldı" adını taşıyor. Hikâye kahramanı olan Namık'ın amcasının oğlu Veysel devlet bankalarının birinde memur olarak çalışır. Onun vasıtasıyla aynı bankanın açtığı sınava girip en yüksek puanı aldığı ve mülakatı iyi geçtiği hâlde ataması yapılmaz. Aradan otuz yıl geçer ve Veysel'in itirafı sonunda öğrenir atanmamasının nedenini...

"Meğer sınavdan bir hafta sonra Veysel, başındaki banka müdürüyle kavga etmiş. Müdür de 'Seni buraya aldırıldığıma bin pişmanım, senden çekiyorum. Amcaoğlunun da senin gibi olmayacağını nerden bileyim. Baksana! Merhametten maraz doğuyor.' demiş. Sonra genel müdürlüğe telefon edip, Namık'ın dosyasını hasıraltı ettirmiş." (s.135)

Kitabı okurken "ben" anlatıcıyla anlatılan çoğu hikâyesini yazar gerçekten yaşamış mı ya da kurgu mu hissine kapıldım açıkçası. Öyle sıcak, öyle samimi bir anlatım kucaklıyor ki okuru, sanki yanı başınızda yaşanmış bir vakıa gibi kaptırıyorsunuz kendinizi.

v

Şimdi de yazar Nail Uyar'ı tanıyalım.

16 Ekim 1956, Uşak'ın Eşme ilçesine bağlı Güney köyü doğumlu. 1978 yılında başladığı Buca Eğitim Enstitüsündeki öğrenimini siyasi gerginlikler yüzünden tamamlayamadı. Çeşitli

işyerlerinde yöneticilik, muhasebecilik, yerel gazetelerde müdürlük ve köşe yazarlığı yaptı.

Öykü Teknesi, Deliler Teknesi, Berfin Bahar, Afrodasyas Sanat, Mavi Ada, Ekin Sanat, Sincan İstasyonu, Kum, Lacivert, Kar, İnsancıl, Patika, Kıyı, Beşparmak, Tmolos, Kasaba Sanat, Kardelen, Her Şeye Karşın vb. gibi sanat ve edebiyat dergilerinde öyküleri; ayrıca birçok gazetede sanat ve edebiyatla ilgili yazıları yayımlandı.

1997-1998 yıllarında bölgesel yayın yapan "Radyo İzmir"de, "Olaylara Bakış" adlı programı gazeteci arkadaşıyla hazırlayıp sundu.

Evli olan yazarın iki çocuğu vardır.

Edebiyatla ilgi çalışmalarını sürdürüyor.

Basılmış eserleri:

Son Yürüyüş (öykü, 1999), Yazmak Bir Sevdadır (deneme, 2000), Suyu Düşen Umutlar (anı, 2007), Gonca Bir Güldü (öykü, 2010), Gözlerim Yolda (öykü, 2013), Silahların Gölgesinde Aşk (öykü, 2016), Meşeler Göverince (öykü, 2020)

Aldığı ödüller:

"Anadolu Basını ve Yol Ayrımı" adlı yazısıyla Anadolu Basın Birliği Ege Şb. Başkanlığı ödülü (1995)

Edebiyata katkısından dolayı Çiğli Belediyesinden Teşekkür Plaketi (1999)

"Can Yoldaşı" adlı öyküsüyle La'İ Kültür ve Sanat -e dergisi Mansiyon Ödülü (2007)

Çiğli gazetesi, Basın Emek Ödülü (2010)

İzmir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Emek ve Katkı Ödülü (2010)

Nail Uyar'a sağlıklı bir ömür ve esin dolu günler diliyorum. Nice eserlere...

hayatın gülümsemediği soluk yüzünü ceketin yakalarını kaldırarak soğuktan korumaya çalışıyordu.

Arzu Aytur

Uçurtma Gülüşlü Adam

Yokluğunun bilmem kaçınıcı akşamı, hava çok sıcak ve dalkıırdamıyor. "Geleyim de manzarana, nazır biraz sohbet eder, iki çay içe-riz."desem "Gel buyur." demezsin; bilirim ağır-laştırılmış nedenlerinvar, diyemezsin.

Çünkü senin, dost muhabbetlerinin göl-gesinde, dizlerindeki ka-buk bağlamamış yara-lara baka baka usulca kendine üzölmemevsi-min. Ben ise bugünlerde uykulu gözlerimde yaka süsüğübi gülümsemen ile sensiz beyaz kağıdın ortasına düşmüş siyah bir nokta gibiyim ve sen tam da sol göğsümün üstünde kanlım kabuklu, yaralı bereli, kaşıllı kirpikli, mühür gibi bir duygusun. İnanması güç ama sanki bile isteye, tıpası bozul-muş bir musluğun sergile-diği ritmik, can sıkıcı ve o sessiz gürültünün içimde girdaplanarak dolaşma-sına izin veriyorum.

Niyesi yok, niçini yok. Açıklaması, izahı yok. Yok işte "Akıllı olan bunu kendine yapmaz" dediğim oluyor ve dahası sen beni hiç tanı-mıyorsun. Farz et ki hiç geçmediğin bir şehirde hiç tanımadığın bir sokağım. Sana adını duy-madığın bir tren istas-yonu kadar uzağım yani. Buna rağmen yine de bilmeni isterim ki sesin-deki yıldızlara tutunan, gözlerini kısıarak güldü-ğünde rüzgarına kapılan yapraklar var ama onlar şimdi sessiz bir dağ başı yalnızlığı içinde yolunun yoluma çıkmasını bekli-yorlar. Çünkü sen şimdi-lerde serçe kalbin avuç-larının arasında, çare-sizce oradan oraya sav-ruluyorsun ve bir kadehin gölgesinde acılarını filiz-lendiriyorsun zaman zaman. Sükunetle ve sev-giyle izliyorum. Bilirsin yüzü siyahken gökyü-zünün çiçek açmaz bazı ağaçlar. Akıldan bile geçirmiyorum, ipini

kopartması için uçurt-malara izin vermez bu gri gökyüzü. İki el ateş etsen dalların arasına sığınan bütün kuşlar nasıl ki telaşla havala-nır ormanda, tam olarak öyle. Kuşları ürkütmek istemiyorum. Onun için diyorum ki kalbindeki kuşları sev ve koru lütfen. Kimsenin onları ürküt-mesine izin verme, sesin-deki yıldızları da sakın unutma.

Gülerken gözleri kısılan, coşkusuyla gökyüzüne sığmayan uçurtmalar gibi gülen, koca yürekli adam. Belki yetmez suyu-tohumların bu bahar çiçek açmaya.

Haydi! Hava tam uçurt-malık. Çık sokağa ve savur gülüşlerini gökyü-züne ki aydınlansın bağ bahçe, tohumlar çiçeğe dursun.

Gülay Gürel

Büyümeyen Küçük Bir Kadın

Her sabah ki gibi istemeye istemeye gelmiştim, kendimi hapishanede gibi hissetmeme neden olan bu beton yığınının. Ayaklarım geri geri giderken hastanenin bankosunda koşar adım varmışım bile. Her gün ki gibi çılgın bir kalabalık vardı ama ben sadece uğultuları duyuyor, yine ve yine bomboş sorularla muhatap oluyordum. "Tuvalet nerde, röntgen yerini öğrenebilir miyim acaba?" gibi kan dolaşımımı ve sinir kat sayımı doruklara ulaştıran cümlelere, evet efendim, tamam gibi tek kelimelik cevapları tekrarlıyor ve sonra yine kendi yalnızlığımın içine gömülüyordum. Olmak istemediğim bir yerde, olmak istemediğim kişilerle dolu bir odadaydım ve ne tarafa dönsem kendi öfkemi görüyordum.

Her gün birbirinin aynı gibiydi artık benim için. Sanki her sabah beni dibe çeken bir çamurun içinde debeleniyor sonra, saatler ilerledikçe üzerimde ki o çamur ağırlığını hissetmeyecek kadar hissizleşiyordum. Saçma duygu geçişleri yaşıyordum anlaşılamayan. O anda bizim bölümün dışarıya açılan kapısı, tırnağın biraz fazla kesilince bir şeyleri tutmaya çalışırsın ya, işte tam o anlamsız hissi veren ürpertiyi andıran cızırtısıyla açıldı. Kafam istemsiz dönmüştü, aslında her an koşarak çıkmak istediğim o kapıya. İçeriye, ince yapılı, uzun boylu sarışın bir kadın girdi. En fazla kırklarındaydı, oldukça sağlıklı ve atletik görünüyordu. Saçlarını sıkı sıkı toplamış zaten gergin olan yüzü

iyice ortaya çıkmıştı. İnce dudakları, küçük dağları ben yarattım gibi duran dik burnu ve büyük siyah gözleriyle oldukça çekici bir kadındı. O bel nasıl o kadar ince olabiliyordu, korse falan giymiş olabilir miydi? İçimden ne güzel yaratılmış bir mahluk diye geçirdim. Zaten dipte olan ruhuma bedenim de eşlik etmeye başlamış, daha da çökmesin diye rutine bindirdiğim teselli cümlelerini kendime sıralamaya başlamıştım. "Ne fark eder ki ben çirkin olsam? Ne fark eder ki kimse beni görmese? Dış güzellik nedir ki zaten?"

Birden silkelendim. Yine saçmalayama başlamıştım. Hayatın adaletsizlikleri ilk defa beni bulmuyordu sonuçta dedim ve günün ilk sert kahvesinden büyük bir yudum aldım.

Kadın büyük adımlarla benim sol çaprazımdaki koltuğa oturdu. Sanki bilerek daha da yakınıma geliyordu. İnşallah bana bir şey sormaz diye geçirdim içimden. Yani ben içimden geçirdim sanıyordum ki, sesli söylemişim. Çok da haz etmediğim gerçekten sadece mesai arkadaşlığı boyutunda bir ilişki yaşadığım Sevda'nın beni uyarmasıyla kendime geldim. Başka taraflara dönmeye çalışıyordum ama olmuyordu. Kadından gözlerimi alamıyordum. Bir şey vardı onda, bunu sırf altın orana sahip yüz hatlarından dolayı söylemiyordum. Çok derin bakıyordu ve bakışların içinde başka bir hüznü vardı. Nerde olsa tanırdım bu ifadeyi. Çok da eski değildi aynı görüntünün benim gözlerimin içinde de fark edilir olması. Ben bunları düşünürken küçük, uzun saçlı sarışın bir meleğin, yüzünde kocaman bir gülümsemeyle kadına doğru koştuğunu gördüm. Gözlerinde ki hüznü, o an sanki mutsuzluğa ara vermişti kadının. İlk defa birbirlerini gören anne kız gibi sarılmışlardı birbirlerine.

Sonra bir adam belirdi. Tanrım bu ne yakışıklıktı! Örnek aile fotoğrafı tam karşımdaydı artık. Ama yine de başka bir şey vardı burada. Bu tabloyu kadının gözlerinde oluşan bulutlar gölgeliyordu. Konuşmalarına daha iyi duyabilmek için diğer hastaların rutin taleplerinden fırsat buldukça öne doğru çaktırmadan meyil ediyordum. Kadın "Kitle varmış, sarmış her tarafımı dördüncü aşamaymış geç kalmışız yani." dedi. O an elimdeki kahve kupası kadar sıcak bir his baş parmağımın yukarı doğru çıkmaya başladı. Nasıl olurdu bu? Çok gençti. Ama yanlış duymuyordum. Akımdan sadece "O küçük prenses için çok erken değil miydi, daha annesiz kalmak için çok küçüktü." cümleleri geçiyordu. Hoş, annesizlik her yaş için hep çok erkendi. Ben kırkına merdiven dayamıştım annem gittiğinde. Ama hâlâ iliklerime kadar ilk gün ki gibi annesizdim. Ne yapacaktı bu kız şimdi? Ben hiç değilse daha uzun süre sarılabilmıştım, öpüp koklayabilmiştim yapamayacak

miydı yani? Nasıl atlatacaktı bu durumu? Nasıl dayanacaktı? İnsan en çok annesi gidince kimsesiz kalıyor çünkü. O gidince asıl ve gerçek yalnızlık başlıyordu. Bununla yüzleşmek, kabullenebilmek için çok ufaktı.

"Şurada oturup biraz konuşalım." dedi adam. İlerdeki kafeteryayı göstererek. Şok olmuş gibiydi ama belli etmemek, göz yaşlarını geldiği yerde tutabilmek için konuşurken görünen inci gibi dişlerini sıkıyordu, görünmediğini sandığı sol yumruğu ile birlikte. Arkadaşıma; "Beni biraz idare et." diyerek hemen arkalarında ki masaya yöneldim.

Kadın tane tane ve sanki bu durum başkasının başına gelmiş gibi soğuk kanlılıkla ve etraflarında koşarak oynayan kızının anlamayacağına emin olduğu anları kollayarak başladı anlatmaya. "Pankreas kanseriymişim. Yani sandığımız gibi o şişkinliklerin halsizliklerin, karın ağrılarının sebebi midem değilmiş. Doktor, iki seçenek var dedi.

Ya hastanede tedaviye devam edeceğim ya da evimde kocamla, çocuğumla son zamanlarımı sadece kendi istediğim gibi geçireceğim. Çünkü artık ilaç ve kemoterapinin işe yarayacağı dönemi geride bırakmışız. İki şekilde de ölüyorum yani ama bir seçenekte sizin yanınızda. Ben sizinle kalmak istiyorum.” dedi.

Yanlış mı duyuyordum ölüme adım adım hazırlık yapan bir kadının konuşması mıydı bu? “Kızımıza da söylemeliyiz.” diyerek ekledi sonra. “Benden, hatta bizden duymalı gideceğimi.” dedi. Göz pınarlarımı zapt edemiyordum artık.

Bundan tam üç yıl önceydi. Bir akşamüstü annem herkesin en sevdiği yemekleri yapmış tüm aileyi de davet etmişti. Önemli bir şey anlatacakmış. Bunu söylerken yüzünde her zaman ki gibi güller açtığından paylaşacağı konuyu tahmin etmek imkansızdı.

Salondaki uzun ve her zaman ki gibi mükemmel kurumuş sofranın etrafında toplanmıştık. O ana kadar önemli saydığımız ama o andan sonra çok sıradan gelen konular hakkında büyük büyük cümleler kuruyorduk yine. Sonra annem sazi aldı eline. “Doktor” dedi, “ciğerimde bir leke bulmuştu. Çocukluktan kalma bir iz vardı ya bende, önceleri o sandım. Sonra başka tetkikler

yapıldı. Meğer sandığım gibi değilmiş. Kansermişim.” dedi. Annemin o cümleyi kurmadan önce yuttuğum lokma, düğüm düğüm olmadan yemek borumdan geçen son parçaydı. Herkes şoka girmiş gibiydi. Sadece annem her zaman ki gibi bizim yapmamız gereken bu görevi de üstlenmiş, teselli cümlelerini sıralamaya başlamıştı. O an anneme öyle bir sarıldım ki nefesimi çeke çeke ağlayarak ve kokusunu içime çekerek. Zamanı o anda durdurmak, isyan etmek istiyordum. Ne olur annem gitmesin. Hiçbiri işe yaramadı, gitti annem. Ben tek başıma kaldım.

Aklımdan bunlar geçerken kadın anlatamaya devam ediyordu “Zeynep’in yaşı daha çok küçük, sorgulayamaz. Zaten ‘kanser’ kelimesinin ne anlama geldiğini bile bilmiyor. Çok iyi anlatmamız gerek. Sende bana yardımcı ol lütfen!” dedi kocasının ellerini tutarak. “Biliyorum zor ama çaresi yok işte. Kendim için değil inan, çünkü bugüne kadar şahane bir hayat yaşadım yaşadık hiç neden bu güzellere hak edecek ne yaptım diye sorgulamadık şimdi de neden ben diyerek isyan edecekmişim. Ama Zeynep için haksızlık biliyorum çünkü anneyi kaybetmek büyük bir travma ve henüz çok küçük. Sen hep yanında olmalısın. Beni sakın unutturmama

olur mu çünkü tüm acılara katlanırım ama beni unutabileceğini düşünerek gitmek istemiyorum.” dedi ve kızların elini tutarak ayrıldılar hastaneden.

Arkalarından koşup durdurmak istedim. Yapabilseydim eğer, bir kız çocuğu annesini asla unutmaz derdim. Hiç merak etme ister yedi yılı ister yedi saniyeyi ister yetmiş yıl geçirmiş olsunlar birlikte, anne kokusu hiç unutulmaz ki. Bir annenin yavrusunun ismini söylerken ki sevgi tınısı hiç gitmez ki kız çocuklarının kulaklardan. Sadece daha çok anı bırak ona olur mu derdim. İnsan annesini çok özleyecek. Birlikte yediği yemekleri söylediği şarkıları, en çokta göğsüne uzanıp şımarmayı, Annesi gidince şımaracağı herkes gidiyor bu hayattan çünkü. Onun için en çok kokunu hafızasına kazımasına müsaade et. Bir de şefkatinin izlerini saçına bırak giderken. Her saçını taradığında hisseder elinin yumuşaklığını derdim.

Ogün biraz daha büyümüşüm. Kendi hayatıma baktığım yerden bir adım geriye geçilmiş ve diğer hayatları fark etmişim sanırım. Hayat hep adaletsiz olmaya devam edecekti. Bir sürü kız çocuğu başka başka nedenlerden dolayı annesiz kalmaya deva edecekti. Düzeni buydu hayatın ve öğrenmem dayanmak için çabalamam şarttı.

Bade Talaz

Kırık Besteler

Yazın ilk aylarındaydık, hava sakin ve önümüzde uzanan deniz durgundu. Kumsalda insanlar ya denize giriyor ya da güneşleniyordu. Bense balkonda begonyaları suluyordum. Mutfak radyosunun sesi bana kadar ulaşıyor ve balkondan aşağıya serpiliyordu. Selma elinde bir tepsiyle kapıdan çıktı. Masaya iki fincan Türk kahvesi ve bir tabak kuru fıstık koydu. Son saksıyı da sulayıp yanına gittim. Sakince kahvemden bir yudum alırken kulaklarım bir piyano sonatı çalındı. Dalgınca denize bakıp Yıldız'ı düşündüm.

"Ah, şu Agah Selim harika bir piyanist değil mi?"

"..."

"Gerçi eski parçaları daha güzeldi ama hâlâ çok güzel çalışıyor."

"Evet, güzel çalışıyor."

Kaşlarını kaldırıp dikkatle yüzüme bir şeyler arıyormuş gibi baktı.

"Gülçin ne fark ettim biliyor musun? Ne zaman bu adamın bir parçası denk gelse yüzünü buruşturuyorsun."

Hafifçe gülümseyip başımı salladım.

"Aynı konservatuvarda okuduğumuzu biliyor muydun?"

Hayretle gülümsedi.

"Ah, lütfen böyle mutlu olma. O kadar şahane bir anı değil."

"Yani tanışmışlığınız var mı?!"

Başımı olumlu anlamında salladım. Parlayarak bakan gözlerinden anlatmamı istediğini anlamıştım. Parmağımı fincanın kulpunda gezdirdim.

"Yıldız'ı anımsıyor musun?"

"Üniversitede ki ev arkadaşın mı?"

"Evet, o."

Tek kaşını kaldırdı ve gözlerine gelen saçını arkaya attı. İkisinin ne bağlantısı olduğunu kavrayamamıştı.

"Annesinden ona eski bir fotoğraf kalmıştı. Ailesinin tek mirası bu eski fotoğraftı."

"Kimin? Agah Selim'in mi?"

"Hayır canım. Ne Agah Selim'i. Yıldız'ın!"

"Ne ilgisi var şimdi Yıldız'ın?"

Kaşlarını çattım.

"Sus ve dinle."

"..."

"Neyse. Fotoğraf bir kolyenin içindeydi ve bir gün Yıldız ağlayarak kolyeyi kaybettiğini söyledi. Yana yakıla kolyeyi aradıysak da bulamadık. Akşamında Agah geldi ve kolyeyi getirdi. Sonraki günlerdeyse Yıldız'da Agah'a karşı minnetle karışık duygular görmeye başladım. Ne zaman çevremize gelse gözleri onu izliyordu. Uzun bir süre bu böyle devam etti. Ancak bir gün Yıldız büyük bir mutlulukla yanıma geldi. Agah'la akşam için sözleştiklerini söyledi. Şaşırmıştım. Zorla neler olduğunu öğrendim.

Meğer Yıldız bir müzik odasının önünden geçerken biri hırsıyla piyano çalıyor ve ağlıyormuş. Ne olduğuna bakmak için girdiği zaman Agah'ı görmüş. Ben minnet duygusuyla yaptığını düşünüyorum ama onu teselli etmeye çalışmış. Yine de Agah fazla umutsuzmuş.”

“Neden?”

“Ah, tabii sana onu söylemedim. O zamanlar Akman Kar bir öğrenci arıyordu. Ve ülkenin en yetenekli piyanisti olduğu için büyük bir yarışma vardı. Agah bu yarışma için üstün bir piyano çalma yeteneğine sahipti ama aynı derecede parçaları yoktu. Bu durum onu fazlasıyla üzmüştü. Yıldız ise bir ihtimal beğeneceğini düşünerek ona kendi bestelerinde birkaç tane göstermiş. Ki bu durum biraz garipti çünkü Yıldız genellikle dışarıya kapalıydı. Bana dahi göstermezdi bestelerini. Agah bunları gerçekten çok beğenmiş ve teşekkür için ona bir yemek sözü vermiş. Tabii bu bir yemekle kalmadı. Sık sık görüşmeye başladılar. Yıldız da değişmeye,

daha neşeli daha sevecen biri olmaya başladı. Buluşmalar başlamadan önce fazlasıyla evcimendi. Boş vakitlerinde genelde evde olurdu ancak artık sürekli dışarı çıkıyordu. Benimse asıl takıldığım Yıldız'ın bu değişimi değildi. Bu gayet normaldi. Hangimiz sevince farklılaşmıyorduk ki. Neyse, Yıldız buluşmalara giderken bazen bir sandık sesi duyardım. Ama ihtimal de vermek istemiyordum.”

“Ne sandığı?”

“Beste sandığı.”

Selma'nın yüzünde anlam veremez bir ifade oluştu.

“Bestelerini o sandıkta saklardı.”

Selma anladığını göstermek için başını salladı.

“Tabii her şeyin bir sonu olduğu gibi bu buluşmalar da bir gün son buldu. Hem de Agah muhteşem besteleriyle Akman Kar'ın öğrencisi olamaya hak kazanınca. Yıldız içinse daha zor bir süreç başladı. Daha çok içine kapandı. Bazen eve çok

geç geliyordu. Kiminle ya da nerede olduğunu bilmiyordum. Ama o eve gelene kadar da onu bekliyordum. Ankara'da baharın yaza sıçradığı zamanlardı. Yine bir gün eve gelmemişti. Yağmur, sabahtan atıştırmaya başlamış akşam daha da artmıştı. Aramalarım da cevap vermemişti. Camda onu bekliyordum. Derken birden evin karşısındaki parkta iki kişiyi seçti gözüm. Tanımıştım; Yıldız'la Agah'tı. Yıldız ağlamaklıydı ama Agah'ta pişmanlık görememiştim. Perdeyi kapatıp içeri geçtim. Oturmuş onu beklerken kapı açıldı. Gözleri kıpkırmızı, rengi bembeyaz içeri girdi. Ne yerimden kalkabildim ne de bir şey diyebildim. Hıçkırarak ağlıyor ve odada bir şeyleri açıp kapatıyordu. Sonunda elinde topaklanmış bir deste kağıtla önce odadan sonra evden çıktı.”

Selma'nın ağzı şaşkınlıkla açılmıştı. Gözlerimi ondan çekip denize çevirdim.

“Yani sen diyorsun ki...”

“Evet, öyle diyorum.”

Metin Alınışık

Empati

Saat on iki civarıydı, kafenin temizliği biteli yaklaşık on dakika olmuştu. John, bir sandalyede yorgun bir biçimde oturuyordu. Biraz dinlendikten sonra eve gitmeyi planlıyordu. Kafeyi her kapattığında "Burada mı yatsam, sabaha kaç saat kaldı ki?" diye düşünür ve kendi kendine gülümserdi.

O kadar yorgundu ki göz kapaklarına hükmedemez hale gelmişti. Birden hiç beklemediği bir olay gerçekleşti. Karşıdaki duvarda bir geçit açıldı. John, oyunlarla ve filmlerle vakit geçirmeyi seven biriydi. Bu geçidi, bir yerden bir başka yere hatta farklı bir boyuta saniyeler içerisinde geçmesini sağlayabilecek bir portala benzetti. John böyle bir şeyi daha önce görmediğinden bakakaldı. Geçitten bir kadın ve bir erkek geldi. John birden irkildi. Birinin oradan çıkabileceğini düşünmüyordu. Sadece

"Siz kimsiniz?" diyebilirdi. Onların uzaylılar olduğunu ve onu kaçırabileceğini düşündü. "Uzaylılar bu şekilde görünmez ki" dedi kendi kendine. Sanki her gün uzaylı görüyormuşçasına. Uzaylıları; kitap, film ve oyunlardan biliyordu. Adam bir adım attı ve konuşmaya başladı, "Biz, sizin gelecekteki haliniziz. Sizi ne kadar iyi anlarsak, o kadar iyi bir dünya yaratabiliriz." dedi. John'un korkudan yüzü kireç gibi oldu. "Bu, sizi ilk ziyaretimiz değil. Daha önceki gelişimizde, bir bilim adamını davet etmiştik: Adı Einstein'dı. İnanılmaz zeki ve meraklı biriydi, bir parça da deliydi sanırım. Bizi gördüğünde en normal karşılayan kişi o olmuştu. Bu onun için mükemmel bir deneyim olmuştu. Tabii ki bizim içinde öyle oldu." Güven veren halleri olmasına karşın yine de korkuyordu. "Bu durum birçok seri katilde de var" diye düşündü. Korkuyordu

ama merakı korkusunu bastırıyordu. "Tamam, sizinle geleceğim ama önce birkaç sorum olacak" dedi. Kadın, "Aklındaki tüm soruları cevaplamak isteriz. Tabii ki sorabilirsin." dedi gülümseyerek. "O şeyden geçerken canım acıyacak mı ve hangi seneye gidiyoruz?", dedi John. "Bizle gelmeyi kabul eden herkes bu soruyu sordu. Hayır canın acımayacak, tıpkı filmlerdeki gibi" John geçide yaklaştı. Sanki manyetik bir alan vardı. Geçitten içeri bir adım attı...

Gözlerini açtığında adamı gördü. Adam elini uzattı. Kadın "İyi misin?" diye sordu. "İyiyim, bir şeyim yok." dedi ve ayağa kalktı. Beraber yürümeye başladılar. John, şaşkınlık içerisinde çevreyi izliyordu. O; filmlerde, kitaplarda ve oyunlarda dünyanın her zaman daha yaşanmaz bir yer olacağını düşünüyordu.

Gelecekle ilgili filmler ve kitaplar çoğu zaman distopyalardan oluşuyordu. John merakla, "Kaynak sıkıntısı, küresel ısınma buna benzer sorunlarınız var mı?" diye sordu.

Kadın:

- Hayır, bu tip sorunlarımız yok. Biz çok daha zor olanların üstesinden geldik.

- Mesela?

- Artık savaş yok.

- Silah endüstri ne durumda?

- Artık silaha ihtiyacımız kalmadı.

- Gelir dengesizliği sorunu devam ediyor mu?

- Herkesin geliri eşit değil tabii ki ama bu farklılık kimsenin umurunda değil.

- Yönetim şekliniz nedir? Cumhuriyet olmalı. Refah düzeyi yüksek ve insanların birbirine karşı bu kadar hoşgörülü olduğu bir ortamın başka türlü oluşturulamayacağını düşünüyorum.

- Hayır, cumhuriyet değil

krallık ile yönetiliyoruz. Cumhuriyetle de yönetildik. Açık konuşmak gerekirse yaşam standardımızın yükselmesinde bunların hiçbir rolü yoktu. Önemli olan toplumun her kesiminin birbirini anlaması.

- Her kesimin birbirini anlamasını nasıl sağlayabilirsiniz ki? Uluslar arasında çıkan savaşlar, din savaşları... Bunları engellemek hiç kolay değil.

- Göründüğünden daha kolay olduğunu söyleyebilirim. Örneğin, sen hangi millettensin?

- Ben Amerikalıyım.

- Baban ve annen nereli?

- Amerikalılar.

- Onların anne ve babası nereli?

- Amerikalılar.

- Böyle kaç nesil daha geri gidebilirsin? Bir noktadan sonra daha geriye gidemeyeceksin. Zaten bunun da bir önemi yok. Bu tip ayrıntılar toplumu böler. Biz ise toplumun ortak noktalarını bulmaya çalıştık ve başarılı olduk. Tabii ki

aksaklıklar var fakat toplumun çok büyük bir kısmı bu sorunları ortadan kaldırmak için bir hayli çaba gösterdi. Dini savaşlara gelince, haklısın çok uzun sürdü çünkü çok fazla sayıda din var ve bu dinlerin kuralları bazen birbiri ile çelişebiliyor. Biz ise çözüm olarak, insanların her dini kendi sınırları içinde yaşamalarını sağladık.

Bu sırada ilginç bir şey John'un dikkatini çekti. Sokakta bir sürü hayvan vardı ve bunlar çok çeşitliydiler. Daha ilginç olan ise hayvandan çok insan gibi hareket ediyorlardı. John gülümsedi ve "Buradaki insanların çoğu vejetaryen mi?" diye sordu. Kadın, "Hayır, insanların çoğu artık vegan." John bu sırada çevreyi meraklı gözlerle inceliyordu. Gelecekte beklediği gibi uçan arabalar veya gökdelenler yoktu fakat birçok dikey tarım çalışması gözüne çarptı. Bu, John'da hayranlık uyandırmıştı. Daha önce bununla ilgili birçok şey okumuştı. John, "Nereye gidiyoruz?" diye sordu. "Seni buraya getirme nedenimiz olan projeyi göstermek ve detaylarını anlatmak için

tesise gidiyoruz.” diye cevap verdi kadın.

John tesisi çok gösterişli bir yer olarak düşünüyordu fakat sokaklar ile kıyaslandığında tesisi vasat buldu. Merakına yenik düştüğünden bunu sorma ihtiyacı duydu. “Ben tesisi gösterişli bir yer olarak düşünmüştüm. Beklediğim gibi değil, bu beni biraz şaşırttı.”, dedi John. Adam, “Buna neden şaşırdın ki? Sokaklar tüm toplumun yani herkes için yapıldı. Bu tesis ise sadece içinde çalışan kişiler için tasarlandı. Herkesin kullandığı alanları çok daha yaşanabilir hale getirmek daha mantıklı değil mi?” diye sordu. John, “Evet, kesinlikle mantıklı” diye cevap verdi. John’un yüzünde, bunu daha önce hiç düşünmemiş birinin yüz ifadesi vardı.

Adam, “Projemizden bahsetmek istiyorum. Projemizin adı empati. Detaylı anlatayım. Ülkemizde her bireye iyi bir öğretim imkânı sağlamaya çalışıyoruz. Bu durum her alan için geçerlidir. Bundan dolayı herkes işini çok güzel bir şekilde yapar. Fakat bizim için asıl önemli olan

eğitimidir. Eğitim sistemi-miz çok farklıdır. İnsanlar hayatları boyunca farklı vücutlarla yer değiştirir. Örneğin, güçlü bir adam bir dönem güçsüz yaşlı biri olarak hayatına devam eder. “dedi adam. John, şaşkın bir şekilde adamın yüzüne bakıyordu. Bu sırada kadın, John’a meyve ikram etti. John hem adamı dinliyordu hem de meyvelerden birini yemeye başlamıştı. “Tadı mükemmel” diye düşündü. Adam, bir insanın bilinci kopyalamak gibi muazzam bir şeyden bahsederken, meyvenin tadı John’un daha çok ilgisini çekmişti. Adam bu durumu fark etti ve “Çiftçilerimizin eşsiz olduğunu söylemiştim.” dedi ve gülümsedi. Kadın söze devam etti. Özet olarak yaptığımız iş, kişilerin bilinçlerini farklı bedenlere yükledikten sonra onların karışındaki canlının yaşamını anlamasıydı. Bu işe en çok zarar gören gruplardan başladık: Çocuklar, kadınlar, fiziksel veya zihinsel engelliler, yaşlılar, fakirler ve hayvanlar.

John:

- Bu uygulamanızı

yapmanıza rağmen suç işleyen, savaşa eğimli ya da hırslı insanlar hiç olmuyor mu?

Adam:

- Tabii ki oluyor. Birkaç farklı vücutta eğitim aldıktan sonra, hâlâ sorun devam ederse ceza uygulamak zorunda kalıyoruz. Çözüm bulamadığımız ve üzerinde en çok çalıştığımız konulardan biri de bu: Ceza vermeden sorunları nasıl çözebiliriz?

- Ceza nedir?

- Bitkisel hayat.

-Nasıl yani, hiçbir şey yapamayacak bir hale mi getiriyorsunuz?

- Hayır, o anlamda bitkisel hayat değil. Bilinci bir bitkiye aktarıyor ve hayatına o şekilde devam ediyor.

-Bunun nesi kötü ki sonuçta bitki de bir canlı.

- Bilinçler, farklı canlıların bedenine aktarıldıktan sonra bazı özellikleri alırlar. Örneğin, yürümek becerisi bilince kaydedilir. Bilinç bitkide olduğu müddetçe kişi kendini

yürüme engelli biriymiş gibi hisseder.

- Bu eğitimleri herkes kabul ediyor mu? Toplumun tümünü bir hayvanın vücuduna girmeye ikna edemezsiniz diye düşünüyorum. Örneğin, bir kralı köpeğin vücuduna girmeye ikna edebilir misiniz?

- Kabul etmeleri tabii ki kolay olmadı lakin onlara daha yaşanabilir bir dünya sunabileceğinize ikna edebilirseniz, sizce kabul etmemeleri için bir neden kalır mı? Bunun yanı sıra kral, hiçbir zaman bir köpeğin vücuduna girmedi ama bir kuşun, yaşlı bir kadının ve görme engelli bir kişinin vücuduna girdi.

-Hastalıklar arttı mı, azaldı mı?

- Çok fazla sayıda hastalık kökten çözüldü ama daha önce var olmayan bazı hastalık türleri ortaya çıktı. Bunların sayısı çok az. Araştırılmaya hâlâ devam ediyoruz.

- Her şey iyi gibi görünüyor. Hiç kötüye giden bir

şey olmadı mı?

- Tabii ki oldu.

- Nedir?

- Yaşam süreleri baya kısaldı.

- Ortalama yaşam süresi kaç yıl?

- 45-50 arası.

- Gerçekten çok kısalmış. Nedenini bulabildiniz mi?

- Araştırmalarımıza göre, bilinci farklı canlılara taşımak yaşam süresini kısaltıyor.

- Halk bunu biliyor mu?

- Tabii ki biliyor. Biz hiçbir bilimsel veriyi onlardan saklamıyoruz. Ancak açık konuşmak gerekirse başlarda söyleyip söylememesi konusunda tereddütlüydük. Daha sonra şöyle düşündük: Eğer söylemeseydik bizden önceki topluluklardan ne farkımız

kalırdı. Bizim burada başardığımız şey insanların empati kurmasını sağlamaktı. Onlara yalan konuşarak bunu başarabilmemiz mümkün

değildi.

- Neden itiraz eden olmadı?

- İnsanların çoğu kaliteli ve kısa bir yaşamı; uzun, adaletsiz, kötü ve acı dolu bir yaşama tercih etti. Azınlık kalanlar ise bu duruma itiraz etmediler.

- Sizin mesleğiniz nedir? Durun! Tahmin edeyim. Tesisin sahipleri veya üst düzey yöneticilerisiniz?

- Ben kralım, o ise empati projesinin sahibi ve yöneticisidir. Geldiğiniz için teşekkür ederiz.

-Beni ülkenizi göstermek için mi buraya getirdiniz?

-Öncelikle tesisi ve ülkenin bir bölümünü görmemiz gerekiyordu. Daha fazlasını kaldırmayabilirsiniz. Bir dahaki sefer geldiğinizde, şu anda bahsetmediğimiz teknolojileri ve fikirleri konuşacağız. John, neden böyle davrandıklarını anlamamıştı. Çok üzerinde durmadı. Tekrar geçit açıldı. John içeri adımı attı...

John gözlerini açtığıında, kafede sandalyede uyuya kaldığını fark etti. Duvarda geçidin açıldığı yere baktığında çatlaklar dikkatini çekti. Bu sırada çalışanlardan biri geldi. Peter:

- Günaydın John! Bugün erkencisin.

- Günaydın Peter, şu duvardaki çatlak ne zaman oldu?

- Kafenin tadilat işleri yapılırken olmuştu.

Peter dikkatlice duvara baktıktan sonra, "Çatlaklar bu kadar büyük değildi." dedi. John, düşünceli bir biçimde duvardaki çatlaklara bakıyordu.

Prof. Dr. Rufat Latif oğlu Hüseyinzade

Hüseyin Cavid: İstanbul Muhiti, Şiirlerinde Vatan Sevgisi ve Manevi Değerler

Hüseyin Cavid özellikle kız çocuklarının eğitime dâhil olmasını çok istiyordu. O, kız çocuklarının okuldan, eğitimden uzaklaştırılmasının dinimize de aykırı olmasını belirtiyor ve ebeveynlerin kız çocuklarını okula yazdırmasını, onların yüksek eğitimle yetiştirilmesini teşvik ediyordu.

1897 yılında Türkiye'nin ünlü pedagog ve yazarı Ayşe Sıdika İstanbul'da "Üsuli-Telim ve Terbiye Dersleri" adlı bir kitap bastırması ve kitap ülkenin pedagoji fikir tarihinde önemli yer tutmuştur. Cavid "Hesbi-hal" makalesinin üçüncü hissesinde sözüne Ayşe Hanım'ın kitabından bir alıntıyla başlar: "Çocuklara her kim olsa ders veriyor, fakat terbiye ve ahlak dersini herkesten iyi valide veriyor. Çocuğun birinci mürebbiyesi validedir... Demek oluyor ki, insanların saadeti ve terbiyesinde kadınların büyük etkisi vardır. Bunun için her

şeyden ziyade kadınların terbiye ve tahsiline ciddi itina edilmelidir. Terbiyeli, tahsilli valideler yetiştirmeye gayret edilmelidir."

Hüseyin Cavid'in "Kız Okulunda" adlı şiirinde Tevfik Fikret'in "Muhallebim ve Mektebim" şiirinin etkisine rastlanıyor. Tevfik Fikret'in şiiriyle büyük ölçüde yakınlık gösteren Hüseyin Cavid'in şiirinde de kız çocukları için en büyük zenginliğin eğitim olduğuna işaret ediliyor:

-Kuzum, yavrum! Adın nedir?

-Gülbahar

-Peki, senin annen, baban var mı?

-Var.

-Nasıl, zengin midir baban?

-Evet, zengin, beyzade...

-Öyle ise, giydiğin geyim niçin böyle sade?

Yok mu senin incilerin, altın bilerziklerin?

Söyle, yavrum! Hiç sıkılma...

-Var efendim, var... lakin...

Muallimem her gün söyler, onların yok kıymeti,

Bir kızın yalnız bilgidir, temizliktir ziyneti.

-Pek doğru söz...Bu dünyada senin en çok sevdiğin

Kimdir, kuzum, söyler misin?

- En çok sevdiğim ilkin

O Allah ki, yeri-göğü, insanları halk eyler.

- Sonra kimler?

- Sonra onun gönderdiği elçiler.

– Başka sevdiklerin nasıl, yok mu?

– Var...

– Kimdir onlar?

– Annem, babam, muallimim, bir de bütün insanlar...¹

Hüseyin Cavid'in pedagoji bakımından çok büyük ehemmiyet taşıyan diğer bir şiiri 'Öksüz Enver'dir. Bu şiirde de Tevfik Fikret'in "Hasta Çocuk" şiiri arasında çok benzerlik vardır. Bu şiirde Cavid öğretmenlere diyor ki; onlar çocuklara karşı hassas ve dikkatli olsunlar, sevgi ile yaşasınlar ve acele kararlar çıkarmasınlar. Şiir, hasta yatan ve dünyasını değiştiren anneye dikkat ve kaygı gösteren öğrenci Enver'in ıstırapı ve ilgisiz öğretmenin davranışı hakkındadır. Enver'in birkaç gün okula devam etmemesinin sebebini öğrenmeden öfkelenmiş öğretmen çabuk karar çıkarmıştır. Şair, şiirinde annesini kaybetmiş bir çocuğun öksüzlüğünü anlatacak merhamet duygusunu işler. Tevfik Fikret'in şiirinde olduğu gibi bu şiir de karşılıklı konuşmalarla şekillenir. Muallimin

çocuğun acısı karşısındaki duyarsızlığının anlatıldığı şiirde acıma duygusu böylelikle daha da derinleştirilir:

"Sekiz gün oldu ki, artık haber yok Enver'den.

O şimdi derse devam etmiyor kadıncağızın

Koşar mezarına öksüzce ağlar, inerken

Gelince hâtıra mazi, düşüp kalır baygın...

Muallim ekşi, çatık yüzle pür 'itâb ü gazap

Görünce Enver'i kaldırdı:

-Ey! Çocuk, bana bak!

Sen işte hangi cehen-nemde, söyle neredesidin?

Düşünme söyle!..

-Efendim, şey...

-Ah, seni, yaramaz!

Nasıl da bak dalıyor, sanki tilkidir kurnaz!..

Çocukcağızda cevap: işte bir sükuti-hezin...

Gözünde dalgalanıyor ince bir bahar bulutu,

O hep bakıp duruyor, yoktur onda hiyle ve suç...

Sükuta karşı muallim kazabla bir, iki, üç

Tokatlayınca, çocuk birce kere hıçkırdı:

"Aman, vay, anneci-yim!..", sonra qeşş olup gitti;

Bu ses sınıfta olan cümle kalbi titretti²

Hüseyin Cavid bu küçük şiirle büyük pedagoji meselesini öğretmenlere belirtmek ister ki, onlar çocuklara karşı daha dikkatli ve hassas olsunlar. Hüseyin Cavid'in yazdığı şiirlerinden biri "Yad-ı Mazi" şiiridir. Bu şiirde Tevfik Fikret'in "Mazi...Ati" mısrasıyla başlayan şiirindeki gibi hayat-ölüm karşılaştırılmışsa da Cavid'in hayat ve ölüm anlayışına farklı bakışı vardır. O, insanı yeryüzünün eşrefi sayarak şerefle, vicdan ve namusla yaşamaya çağırır, hatta şerefle ölmeyi değerli, şerefsiz yaşamağı zehirli adlandırarak şöyle yazıyor:

Hayat var ki, ölüm kadar zehirli,

Ölüm var ki, hayat kadar değerli.

Rus Çar ordusu Doğu Anadolu'nun- Erzurum, Kars, Sarıkamış, Ardahan bölgelerinde savaş yaparken, binlerce koca, kadın, çocuk Nahçıvan'a da sığınmışlardı. Aç, yoksul, hasta olan bu zavallı insanlara Nahçıvan cemaati her türlü yardımı yaptılar. O zaman bu insanlara yardım için "Kardeş yardımı", "Kaçkınlara yardım" adları ile "Hayriyye" cemiyetleri yaratılmıştır. Para toplamak için halka açık yerlere "Yardım kasaları" koyulmuştu. 1918 yılında Hüseyin Cavid Nahçıvan'a geldiğinde bu yardım harekâtı daha da kuvvetlenmişti. Nahçıvan tiyatrosunun karşısına koyulmuş yardım kasası üzerine Cavid Efendi'nin "Mezlumlar" şiirinden bir parça verilmişti:

"Verin!.. Verin de evet, susturun şu feryadı,

Aman! Esirgemeyin merhametle imdadı.

Verin! Verin!.. Gözü

yollarda bir yığın beşerin,

Ne hayret, ah! Eversiz mi bunca ah-ü enin" ³

Hüseyin Cavid bildirirdi ki, biz Anadolu'da Türk kardeşlerimize karşı edilen zulme bigâne kalmamalıyız, o zulüm yarın bize de yapılacaktır, onlara kardeşlik yardımını genişletmeliyiz. Hüseyin Cavid Kars etrafında günahsız katledilen insanların, özellikle çocukların haline acımış ve bu duygularını şiirinde şöyle ifade etmiştir:

"O titreşip meleşen yavru-
rular niçin çabalar

Niçin yanar eli koy-
nunda müsterih analar

İşte karşındadır misali
bugün

Sende göz varsa seyir
edip de düşün

Bir sebep kahr olan
zavallıların

Sana şamil değil mi
hali yarın

Yaşamak istersen çalış
çabala

Ret olup yurda berk
olup parla"⁴

Hüseyin Cavid 1918 yıllarında Nahçıvan'da "Rüştiye" okulunda öğretmenlik yaparken babam Latif Huseynzade'nin de Türk dili öğretmeni olmuştur. Onun büyük kardeşi Şeyh Muhammet Rasizade Tahran'da, Necef'te tahsil almış Arap dili öğretmeni, küçük kardeşi Alirza ise Qori Muallimler Okulunda tahsil almış Rus dili öğretmeni olmuştur.

Babam hatıralarında söylerdi ki, bu kardeşler konuşurken muhtelif ülkelerde aldıkları dilin etkisinden; Cavid Efendi Türkçe kelimeler, Şeyh Muhammet Arapça kelimeler, Alirza da Rusça kelimeler kullanıyordu. Anneleri hemen onlara derdi, "Evlatlarım annenizin dilinde konuşun," Ünlü Azerbaycan yazarı Calil Mehmetkulizade "Anamın Kitabı" adlı eserini bu ailenin örneğinde yazmıştır.

Cavid büyük şair olmakla beraber hem de üstat bir öğretmen, pedagog olmuştur. Babam hatıralarında söylemişti ki, Cavid Efendi çocukları çok seviyordu, hatta dersini bilmeyen, zayıf okuyan, yanlış cevap veren

çocuklara da çok büyük sevgi ve hürmetle yanaşıyor, onlara “öğrenirsin”, “bilirsin”, “çalışırsın” gibi heveslendirici, motive edici kelimelerle onları canlandırır. O hiçbir zaman hırslanmaz, yüksek sesle ve çok konuşmaz, çok sakin, rahatlatıcı tarzda dersini anlatıyor, hiçbir zaman adını duymadığımız Türk dünyasının büyük şairlerinden, kahramanlık tarihinden konuşuyor ve daha çok hayati meseleleri bize anlatıyor, bizi daha çok düşünmeye, tefekküre, müstakil idrake sevk ediyordu. Biz öğrenciler de onu bir öğretmen, bir baba gibi çok seviyor derslerine her zaman hazırlıklı geliyorduk⁵.

Hüseyin Cavid Nahçıvan’da Türk ordusunun Şark cephesinin kumandanı Kazım Karabekir Paşa ile görüşmüş ve aralarında güzel dostluk alakaları, yaratıcılık münasebetleri yaratılmıştır. Bu münasebetlerin Türk dünyası, Türk okuyucusu için çok büyük önem taşıdığını dikkate alarak, burada onun hakkında da yazmayı gerekli görüyorum.

Azerbaycan ve Türk tarihinde silinmeyen izlerden biri Mustafa Kemal Paşa’nın şanlı Türk ordusunu Kazım Karabekir Paşa’nın komutanlığında 1918 yılının 7 Temmuz’unda Nahçıvan’a göndermesi ve Nahçıvan’ı

Ermeni işgalinden kurtarmasıdır. O zaman Mustafa Kemal Paşa Nahçıvan hakkında ordu kumandanlığına şöyle bir emir vermiştir:

“Nahçıvan Türk kapısıdır. Bu hususu dikkati itibara alarak onun mevcudiyetini korumak için elinizden geleni yapınız.”⁶

Nahçıvan’da yaşamış 1903 doğumlu, 106 yıl ömür sürmüş, Doç. Dr. Azerbaycan’da ilmin, tahsilin gelişmesinde, eğitim sahasında gösterdiği büyük hizmetlerine göre

“İstiklal” madalyalı emektar muallim ve Türkiye-Azerbaycan dostluk ilişkilerinin gelişmesinde Türk ordusunun, Şark cephesi kumandanı General Kazım Karabekir Paşa’nın kahramanlıklarını tebliği sırasında hizmetlerine göre Türkiye’nin “Türk Kara Kuvvetleri Komutanlığı” madalyası ile ödüllendirilmiş, kitaplar, hatıralar yazmış, eğitime büyük hizmetler yapmış babam Latif Hüseyinzade kendi şahit olduğu o devrin olaylarını “Aras şahittir. Kazım Karabekir Paşa Nahçıvan’da” adlı kitabında anlatmıştır. 2008 yılında İstanbul’da basılan kitabında Paşa’nın asker olmasıyla gurur duyarak, Türk ordusunun kahramanlıklarını takdir etmiştir. Bu kitapta Hüseyin Cavid ve Kazım Karabekir Paşa dostluğu hakkında da

babamın hatıralarından öğrenmek mümkündür.

Kazım Karabekir Paşa bir asker, general olmakla beraber hem de bir şair, ressam, besteci, musikişinas olmuştur. Çocukları çok sevmiş, onlara her zaman büyük sevgi göstermiş, şefkatle yaklaşmış, “Yetimler babası” ismini almış, pedagojik eserler, çocuklar için hikâyeler de yazmıştır. Kazım Karabekir Paşa, Hüseyin Cavid Efendi’ye şiirle şöyle hitap etmiştir:

Ne kadar hoş tesadüf ne mutluluk

İkimiz de aynı yılda, hep beraber doğulduk

Şiir sanat dünyasına ikimiz de tanık olduk

Sen üstat bir muallim, ben de korkmaz bir asker

Bu millete, bu vatana kılıç ile kalem olduk

Hüseyin Cavid Efendi ise Kazım Karabekir Paşa’ya şiirle aşağıdaki gibi cevap verir:

Sen bir asker büyük komandan, hem de bir kahraman

Sen bizim için Oğuz Kağan, hiç yenilmez Alp Arslan

Sen hem kılıç hem de kalem bu millete, bu vatana

Hünerinle hilas oldu

düşmanlardan Tebriz,
Merend, Nahçıvan

Gülür indi Anadolu
toprağında Erzurum,
Kars, Ardahan

Gülür indi hem güneyli
hem kuzeyli güzel
yurdum Azerbaycan⁷

Kazım Karabekir Paşa,
Nahçıvan'da olduğu
süreçte Nahçıvan'daki
tiyatronun gelişme-
sine katkıda bulundu.
Burada Paşa'nın
kendi rejisörlüğüyle
Abdülhak Hamit'in
"Doxteri-Hindu" eseri
sahnelendi. Kars'tan
Nahçıvan'a trenle
getirilen bir vagon
kitap sayesinde büyük
kütüphane yaratıldı. (O
zaman Kars-Nahçıvan
demiryolu varmış.
Şimdi o demiryolu yeni
proje ile restore etmek
için inşasına başlanmış-
tır). Paşa Nahçıvan'da
"Rüştiye" okulunda
askeri dersler verdi,
Nahçıvan gençlerin-
den ibaret bir askeri
takım da yarattı. Eğitim
işleri ile meşgul oldu
ve orada "Çocuklara
Öğütlerim" adlı küçük
hikâyelerden ibaret
pedagojik eser yazdı.
Bu eserin el yazma nü-
shasını Hüseyin Cavid

Efendi'ye verdi ve bas-
tırılmasını rica etti.

Cavid Efendi de o
kitabı 1921 yılında ilk
defa olarak Bakü'de
büyük tirajla neşret-
tirdi ki, o kitap bugün
Azerbaycan Milli
Kütüphanesinde ve
aile kütüphanemizde
yer almaktadır.

Paşa, açıkça "Soykırım
Yalanı, Ermeni
Mezalimi" adıyla
yazdığı kitabın elyaz-
masını göstererek dedi
ki:

"Ben bu kitapta bölge-
lerde Ermenilerin fena-
lıklarını, öldürdükleri
insanların sayını, yak-
tıkları köylerin mikta-
rını toplayıp yazmışım.
Bunu Türkiye'de bas-
tırıp bütün dünyaya
yayacağım."

O kitap İstanbul'da
birkaç kere basılmış ve
yayılmıştır.

Kazım Karabekir
Paşa Nahçıvan'ı
Ermeni mezalimin-
den kurtardıktan sonra
Nahçıvan'dan ayrı-
lırken son toplantısı
Nahçıvan şehir parkın-
daki Türk askeri şehit
mezarlığında oldu. O
burada "Mezar Taşı"

adlı yazdığı şiirini
okudu:

Yolcu: Gel birkaç
dakika yolundan kal!

Bir fatihe sun! Büyük
sevap al!...

Korkma... Eğer
açıksa alnın,

Toprağın altı, üstün-
den de aydın!

Daha sonra Paşanın
gözleri yaşardı ve dedi:

Ben gidiyorum, sen
rahat uyu bu toprakta

Ana yurttur, Türk yur-
dudur bu toprak da

Al kanından kızıl
lale, elvan güller bite-
cektir bu toprakta

Geleceğim yine bir
gün mezarının önünde
ben,

Secde edip muhab-
betle görüşürüz seninle
ben bu toprakta!⁸

Kazım Karabekir
Paşa'nın bu veda top-
lantısında Türk toplu-
luktan yaylım ateşleri
atıldı. Kazım Karabekir
Paşa ve Hüseyin
Cavid dostluğu

Türk- Azerbaycan kardeşliğinin bir simgesidir. Bugün İstanbul’da “Azerbaycan Tahsil Medeniyet ve Sosyal Hemrelik” derneğinin nezdinde Hüseyin Cavid’in adını taşıyan okul faaliyet gösterir. İstanbul’da Nilüfer Parkı’nda Hüseyin Cavid’in büstü koyulmuş, her yıl Cavid’in doğum ve anma günleri Türkiye’de yapılıyor, piyesleri tiyatrolarda gösteriliyor. Eserleri Türkiye Türkçesinde basılmış, Türk okuyucularına takdim edilmiştir.⁹

Stalin döneminin baskısına maruz kalmış Hüseyin Cavid’in doğumunun 100. yılında naaşının Sibiry’a dan nakledilerek doğduğu Nahçıvan’da defnedilmesi, muhteşem mezar yapılması, anıt heykelinin kurulması, ev müzesinin yaratılması, Türk dünyasının dahi şahsiyeti, büyük siyasi figür Haydar Aliyev’in benzersiz hizmetleri ile oluşmuş ve bütün bunlar gelecek nesillere de bir örnek olmuştur.

Kaynakça

- 1.Hüseyn Cavid. Eserleri. 3 cildde. Bakı: Azerbaycan Medeniyet fondu, 2003.
2. Huseynzade L.T. Aras şahittir. Kazım Karabekir Paşa Nahçıvanda. İstanbul, 2008.
3. Huseynzade R.L. Azerbaycan mekteb ve pedaqoji fikir tarihi. Baku: ADPU, 2020.
4. Kengerli A.İ. İsmayıl bey Qasprinski. Bakı: 2005.

1 Hüseyn Cavid. Eserleri. 3 cildde. Bakı: Azerbaycan Medeniyet fondu, 2003, s.33

2 Age, s.30

3 Age, s.79

4 Age, s.81

5 Huseynzade L.T. Aras şahittir. Kazım Karabekir Paşa Nahçıvanda. İstanbul, 2008, s.25

6 Age, s.49

7 Age, s.45

8 Age, s.57

9 Huseynzade R.L. Azerbaycan mekteb ve pedaqoji fikir tarihi. Baku: ADPU, 2020, s.489

Prof. Dr. Rufat Latif Oğlu HÜSEYİNZADE

Rufat Latif oğlu Huseyinzade 1951 yılında Azerbaycan'ın Türkiye sınırında yerleşen Nahçıvan şehrinde öğretmen ailesinde doğmuştur. 1971 yılında Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesinden mezun olmuş ve ortaokullarda öğretmenlik yapmıştır.

1974 yılında Azerbaycan Muallimler Enstitüsünde (Şimdi Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi) önce pedagoji işler üzere metodist, sonra Enstitünün pedagoji bölümünde öğretmen, başöğretmen, doçent görevlerinde çalışmış, 2007 yılında pedagoji ilimleri üzerine tez yazarak pedagoji ilimler doktoru, profesör ilmi adını almış ve Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesinin pedagoji bölümünün profesörü görevinde çalışmaktadır. 2009 yılında Aralık ayının yedinci günü Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in serencamı ile R.L.Huseyinzade'ye eğitimin gelişmesindeki hizmetlerine göre şerefli ilmi - pedagoji yüksek emeği değerlendirilerek ona "Cumhuriyetin Emektar Muallimi" fahri adı verilmiştir. Rufat Latif oğlu öğrencilerin milli-manevi ruhta yetişmesinde, onların talim ve terbiyesinde, araştırmacılık becerilerinin gelişmesinde faal iştirak eder, başarılı ilmi-pedagoji faaliyetini devam ettiriyor. Rufat Latif oğlu gerek Azerbaycan'da gerekse de ulusal ölçüde ilmi-pedagoji etkinliklerine katılıyor, pedagojik makaleler yazıyor, konferans ve sempozyumlara faal olarak katılıyor. Prof. R.L.Hüseyinzade'nin esas araştırma alanı eğitim tarihidir ki, bu sahada çok sayıda başarılı ilmi araştırmaları Azerbaycan'da, Rusya'da ve Türkiye'de basılmıştır. R.L.Hüseyinzade'nin "Öğretmen-Öğrenci İlişkileri" adlı monografik eseri ise Türkiye'de basılmıştır. (1997) Babası Latif Huseyinzade Doçent Dr. olarak 106 yıl yaşamış, (2008'de dünyasını değiştirmiştir.) Öğretmenlik yapmış, 1918 yılında Nahçıvan'da Kazım Karabekir Paşa'nın askeri olmuş, o barede hatıralarını "Aras şahittir. Kazım Karabekir Paşa Nahçıvanda" kitabında yazmış ve o kitap da 2008 yılında İstanbul'da basılmıştır. Rufat Latif oğlunun Azerbaycan ve Rus dillerinde "Pedagoji" (2013, 2015), "Terbiye" (2016), "Aile Pedagojisi" (2016), "Eğitim Tarihi" (2018), "Azerbaycan Mektep ve Eğitim Tarihi" (2020) ve diğer ders kitaplarının, metodik çalışmaların müellifidir. Onun 20'den fazla monografi, ders kitabı, metodik çalışmaları, eğitim programları 200'e yakın pedagoji ilminin nazariye ve tarihine dair ilmi eserleri basılmıştır.